МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет філології
Кафедра української літератури

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Українознавство в сучасному науково-освітньому дискурсі»

Рівень вищої освіти – магістр
Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Українська мова і література)»
Спеціальність «А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)»
Спеціалізація «Середня освіта (Українська мова і література)»
Галузь знань «А Освіта»

м. Івано-Франківськ – 2026

Робоча програма навчальної дисципліни «Українознавство в сучасному науково-освітньому дискурсі» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань «А Освіта», спеціальності «А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)» за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Українська мова і література)».

Розробник: Вівчарик Наталія Михайлівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми _____ Деркачова Ольга Сергіївна

Схвалено на засіданні кафедри української літератури

протокол 1 від 26.08.2026

Завідувач кафедри _____

Схвалено на засіданні науково-методичної ради факультету філології

протокол 1 від 26.08.2026

Голова науково-методичної ради _____

Затверджено

Директор / декан _____

2026 року

1. Загальна інформація	
Назва навчальної дисципліни	Українознавство в сучасному науково-освітньому дискурсі
ПІБ	Вівчарик Наталія Михайлівна
Контактний телефон викладача	+380991329355
E-mail викладача	nataliia.vivcharyk@cnu.edu.ua
Форма здобуття освіти	денна
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Обсяг навчальної дисципліни	денна — 3 кред. ECTS, 90 годин
Курс (рік навчання)	1
Семестр	денна — 2
Форма підсумкового контролю	екзамен
Мова навчання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/035125cbbcb3b97eafc5
Графік консультацій	Згідно з розкладом

2. Передумови навчальної дисципліни

Методологія і методика наукових досліджень та академічна доброчесність; Сучасні освітні технології. Цей ОК передбачає поглиблення знань з культурології, літератури, етнопедагогіки, історії, простеження особливостей розвитку національної системи духовних цінностей, утвердження почуття національної гідності та самосвідомості; формування високого інтелектуально-культурного рівня студентів як освічених фахівців і свідомих громадян.

3. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Українознавство в сучасному науково-освітньому дискурсі» є інтегративна система наукових знань про українську культуру, зокрема вітчизняних та діаспорних митців, традиції, світогляд, національну ідентичність, суспільно-історичні виклики, а також особливості репрезентації цих знань у сучасному науковому й освітньому просторі.

4. Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є утвердження національної самосвідомості, вміння аналізувати суть історичних, суспільно-політичних, мистецьких явищ, виявляти їх причини, взаємозв'язки і наслідки; формування свідомого філолога, здатного використовувати елементи українознавства в науково-освітньому та виховному процесі; сприяти формуванню високих суспільних, державних, гуманістичних, духовно-культурних ідеалів і принципів.

5. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та проведення педагогічних досліджень і характеризується невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК-3. Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності. ЗК-9. Здатність дотримуватись норм культури спілкування державною українською мовою та іноземною мовою. ЗК-10. Здатність поважати погляди представників інших культур, цінувати різноманіття та мультикультуральність, дотримуватися гендерної рівності, зважати на права людей з особливими потребами.
Фахові (спеціальні) компетентності
ФК-1. Здатність застосовувати знання із літературознавства та мовознавства для вирішення професійних завдань, вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень. ФК-4. Здатність розуміти тенденції в науці та освіті, готовність до використання інновацій у професійній діяльності. ФК-12. Здатність до усвідомлення національно-світоглядного, художньо-виховного, творчо-розвивального потенціалу української мови та літератури, вміння враховувати національні, етнічні, регіональні особливості освітнього процесу, формувати національно свідому особистість.
Програмні результати навчання
ПРН 1. Демонструє вміння застосовувати знання з психології, педагогіки, фундаментальних і прикладних наук відповідно до предметної спеціальності «Українська мова і література» у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, вільно користується спеціальною термінологією в галузі української філології. ПРН 4. Здійснює науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, демонструє вміння класифікувати, упорядковувати й узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов навчального процесу, потреб формування ключових компетентностей здобувачів освіти. ПРН 6. Демонструє вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки й обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного і змішаного навчання тощо. ПРН 9. Володіє мовленнєвою компетентністю з української та іноземної мов задля ефективної міжкультурної комунікації і підвищення професійного рівня, володіє методикою формування мовленнєвої компетенції здобувачів освіти. ПРН 12. Реалізує принципи індивідуалізації і диференціації в навчанні з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, забезпечує рівноправність (расову, гендерну, релігійну, політичну тощо) здобувачів освіти. ПРН 13. Володіє здатністю до самостійного та автономного навчання впродовж життя за індивідуальною траєкторією розвитку, визначає індивідуальні професійні потреби, шляхи покращення власної педагогічної майстерності, мотивує учнів до саморозвитку.

6. Організація навчання

Вид заняття	Загальна кількість годин	
	денна форма	заочна форма
лекції	12	—
практичні заняття / семінарські заняття	18	—
лабораторні заняття		—
самостійна робота	60	—

Тема	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	лекції	практ./сем.	лаб.	самост. робота	разом	лекції	практ. сем.	лаб.	самост. робота	разом
Українознавство в системі освіти, науки, культури.	2	2	0	6	10	—	—	—	—	—
Етнопсихологічні особливості народу та їх відображення в різних сферах мистецтва.	2	2	0	6	10	—	—	—	—	—
Етнопедагогіка і освітньо-виховний досвід українського народу, відображений у фольклорі та художній літературі.	0	2	0	6	8	—	—	—	—	—
Семантики та функціонування національної символіки.	2	2	0	6	10	—	—	—	—	—
Антиколоніальний та постколоніальний дискурс.	2	2	0	8	12	—	—	—	—	—
Внесок українського театру у збереження національної ідентичності.	2	2	0	6	10	—	—	—	—	—
Розвиток української кіноіндустрії у часи заборон і переслідувань та на сучасному етапі.	0	2	0	6	8	—	—	—	—	—
Методика «навчання через дослідження». Регіональний аспект	2	2	0	8	12	—	—	—	—	—
Українознавство в іменах. Презентація проєктів.	0	2	0	8	10	—	—	—	—	—
Разом	12	18		60	90	—	—	—	—	—

Поточний контроль

Тема заняття	Форми та методи оцінювання	ПРН	Рівень
Практичні заняття.	Поточний контроль рівня знань студентів проводиться на кожному практичному занятті усно або письмово, передбачає підготовку доповідей, презентацій, рефератів.	ПРН 1, ПРН 4, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 13	A–F (100–1)

Самостійна робота

Тематика самостійних робіт	Форми та методи оцінювання	ПРН	Рівень
Самостійна робота є важливою складовою, адже передбачає підготовку до практичних занять опрацювання літератури, прочитання художніх творів, Рецензія на виставу "Моя адреса-Соловки".	Аналіз, синтез, порівняння, узагальнення фактів, інформації, підготовка доповідей. Позааудиторне опрацювання лекційного матеріалу, прочитання та аналіз художніх та літературознавчих текстів, створення презентацій, написання доповідей, рефератів.	ПРН 1, ПРН 4, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 13	A–F (100–1)

Індивідуальні завдання			
Тематика індивідуальних завдань	Форми та методи оцінювання	ПРН	Рівень
Діяльність Національного науково-дослідного інституту українознавства МОН України, його цілі та завдання. іячі правозахисного руху в Україні. десиденти в боротьбі за свободу. Поняття «геноцид». Конвенція про запобігання злочину геноциду та покарання за нього. Вітчизняні та закордонні українознавчі центри (УВАН (Українська вільна академії наук), Світовий конгрес українців, НТШ та ін.) та їх видання. Міграційні процеси: види міграцій, їх причини. Вимушені переселенці (історіографія проблеми), біженці. Січові стрільці в історичних і мистецьких координатах. Угруповання «Митуса».	Наукові розвідки, презентації, реферати, доповіді.		A–F (100–1)

7. Критерії оцінювання результатів навчання	
Форма підсумкового контролю	екзамен
Загальна система оцінювання	Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf). Кожен вид роботи оцінюється за 100-бальною шкалою. Отриманий бал в електронному журналі автоматично перераховується у підсумкову оцінку з урахуванням ваги цього виду роботи (множиться на відповідний ваговий коефіцієнт).
Вага оцінювання форм поточного контролю	
лекції	0
практичні / семінарські	30
лабораторні	
індивідуальне завдання	10
контрольна робота	5
самостійна робота	5
Вага оцінювання форми підсумкового контролю	
екзамен	50

Шкала оцінювання	
Рівень	Критерій
A (90–100)	Здобувач вищої освіти демонструє глибокі системні знання навчального матеріалу, вільно володіє понятійним апаратом, здатний самостійно аналізувати, узагальнювати та застосовувати отримані знання у стандартних і нестандартних ситуаціях.
B (80–89)	Здобувач вищої освіти демонструє високий рівень знань навчального матеріалу, впевнено застосовує основні теоретичні положення та допускає незначні неточності.
C (70–79)	Здобувач вищої освіти загалом правильно відтворює навчальний матеріал, володіє основними знаннями та навичками, але допускає окремі помилки у застосуванні.
D (60–69)	Здобувач вищої освіти володіє базовими знаннями навчального матеріалу, відповіді є неповними, наявні суттєві неточності та труднощі у практичному застосуванні.
E (50–59)	Здобувач вищої освіти демонструє мінімально достатній рівень знань, відтворює лише окремі положення навчального матеріалу та допускає значну кількість помилок.
FX (26–49)	Здобувач вищої освіти не засвоїв значну частину навчального матеріалу, допускає грубі помилки, але має можливість повторного складання підсумкового контролю.
F (1–25)	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом, не здатний виконати основні завдання навчальної дисципліни та потребує повторного опанування освітнього компонента.

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність. Викладання навчальної дисципліни та взаємодія зі здобувачами грунтуються на принципах академічної доброчесності відповідно до чинних нормативних документів Карпатського національного університету імені Василя Стефаника:

- Кодекс академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2026/08/kodeks-akademichnoi-dobrochesnostii-karpatskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-vasylia-stefanyka.pdf)
- Кодекс честі Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2024/02/34-04-kodeksu-chesti-prykarpatskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-vasylia-stefanyka.pdf)
- Положення про систему забезпечення академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2024/02/34-05-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf)
- Положення про порядок розгляду повідомлень про порушення академічної доброчесності, застосування заходів реагування та оскарження Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/11/34-06_2022-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-ta-inshym-porushenniam-akademichnoi-dobrochesnosti-1.pdf)
- Процедура забезпечення дотримання академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universytet.pdf)
- Положення про політику відповідального використання технологій штучного інтелекту (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2025/09/25-022025-polozhennia-pro-polityku-vidpovidalnoho-vykorystannia-tekhnolohij-shi.pdf)

Відвідування занять. Організація освітнього процесу здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf).

Неформальна освіта. Визнання результатів навчання, злобутих шляхом неформальної освіти, здійснюється відповідно до Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf).

9. Рекомендована література

Основна література

1. Агєєва В. За лаштунками імперії. Есеї про українсько-російські відносини. К. : Віхола, 2021. 360 с.

2. Вівчарик Н. , Джердж С. Мілітарна тематика в сучасній українській літературі: історичні виклики і художня реальність. Прикарпатський вісник НТШ. Слово. №20 (74). Івано-Франківськ: Видавництво Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, 2024. С. 130–139.

3. Вівчарик Н. Речник українства в полікультурному світі (світлій пам'яті Леоніда Рудницького). Прикарпатський вісник Наукового товариства імені Шевченка. Слово. №21 (77). Івано-Франківськ: Видавництво Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, 2025. С. 365–370.

4. Lutsak S., Vivcharyk N. Mythopoetic Factors In Formation of Early Modernist Discourse in Ivan Franko's Long-Form Prose (1876–1884). Alfred Nobel University Journal of Philology. 2025. № 2 (30).p.113-128.

5. Vivcharyk N. Ideological and artistic concepts in the creative works of Uliana Hlynchak within the ukrainian-canadian cultural space. Прикарпатський вісник НТШ «Слово». № 23(84). Івано-Франківськ: Видавництво Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, 2026. С. 295-307.

6. Історія українознавства: навчальний посібник [для студ. ВНЗ] / Кол. авторів: П. Кононенко, Л. Токар (кер. проекту та наук. ред.). К. : Академвидав, 2011. 512 с.
7. Калакура Я. Історичні засади українознавства. К. : НДІУ, 2007. 381 с.
8. Кононенко П. Українознавство: Підручник для вищих навчальних закладів. К. : Науково-дослідний інститут українознавства, 2005. 680 с.
9. Лозко Г. Геноцид: філософсько-теоретичний та українознавчий виміри. Українознавство. 2023. № 2 (87). С. 226-241.
10. Українська література в системі українознавства: Посібник / Укл. Денисюк С.П., Кононенко П. К. : НДІУ, 2004. 300 с.
Додаткова література
1. Азьомов В. Духовна архетипна система етнонаціонального у викладанні української літератури в загальноосвітній школі. Українська мова і література в школі. 2016. № 4. С. 31-37.
2. Бевз Т. Вплив глобалізації на утвердження національної ідентичності в умовах війни: виклики і загрози. Українознавство. 2022. № 3. С. 8–26.
3. Безсмертна Н. Функціонування української мови в умовах повномасштабної агресії Росії проти України. Українознавчий альманах. Вип. 30. К. : «Мілленіум», 2023. С. 8–16.
4. Вівчарик Н. Ідейно-художні засади творчості Степана Семчука. Слово: Прикарпатський вісник НТШ. № 19 (71). Івано-Франківськ: Видавництво Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, 2024. С. 70-79.
5. Вівчарик, Н., Боровська, Х. Художні ремінісценції в книзі Артура Дроня «ГЕМІНГВЕЙ нічого не знає». Прикарпатський вісник Наукового товариства імені Шевченка. Слово. №22 (81). Івано-Франківськ: Видавництво Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, 2025. С. 238–246.
6. Генеза етнопсихології в Україні XIX століття: історико-етнологічний аспект. Л. : Інститут народознавства НАН України, 2007. 224 с.
7. Іванишин М. Теоретико-методологічна модель націологічної інтерпретації: основні постколоніальні аспекти. Рідне слово в етнокультурному вимірі: зб. наук. праць. Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка. Дрогобич : Посвіт, 2015. С. 363–371.
8. Касян Л., Семенюченко О. Практикум з українознавства [Для слухачів курсів підвищення кваліфікації з українознавства, вчителів ЗНЗ, методистів, студентів, викладачів ВНЗ]. К. : НДІУ, 2008. 80 с.
9. Монолатій С. Переможене горе. Мнемонічні фігури (без)державної літератури. Івано-Франківськ : Лілея НВ, 2020. 256 с.
10. Отрошко Л. Сучасна російсько-українська війна та її вплив на етносоціальні процеси в Україні. Українознавство. 2023. № 2 (87). С.44–62.
Додаткові електронні ресурси
1. Українознавство (часопис). http://journal.ndiu.org.ua/issue/archive Українознавчий альманах. https://ukralmanac.univ.kiev.ua/index.php/ua/index Центр Українознавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Онлайн-бібліотека. https://uaznavstvo.univ.kiev.ua/onlajn-biblioteka/

Викладач Вівчарик Наталія Михайлівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури